

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 253

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבַּת לֵה' שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר"

**מדוע, גדול הנהנה מיגיע כפיו, יותר מירא שמים?
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א**

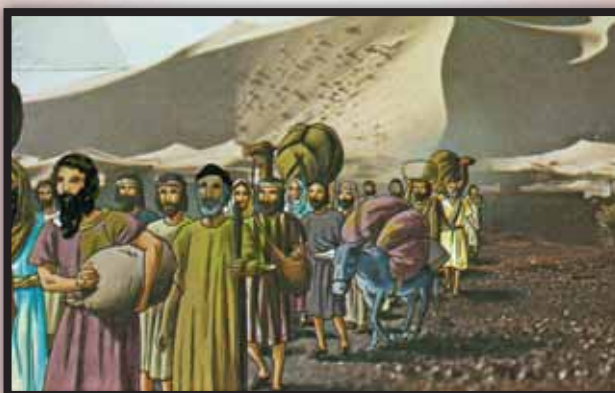
האדמה והתביעה מעם ישראל על מצוה זו חמורה מאד, שכן על עון שביעית יגלו מעל אדמתם, כמ"ש: **"כָּל יְמֵי הַשָּׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא שִׁבְתָּהּ בְּשָׂבְתֶיכֶם בְּשִׂבְתְּכֶם עָלֶיהָ"** (ויקרא' כז). זוהי גדולת ישראל שכולם נתבעים להיות כמלאכים ואם לאו הרי עונשם גלות. למה?

כי מן הטעמים שנאמרו במצות שמטה הגדול שבהן הוא כדי להשריש בלבם של

ישראל מדת הבטחון. אחת לשבע שנים על כל ישראל לחיות במשך שנה תמימה חיים עילאיים ללא כל בסיס חומרי טבעי, כי אם להשליך ייבם על ה' ולבטוח בו. ובשנה זו תשתרש בקרבם מדת הבטחון בה' וגחלתה לא תכבה עד השמטה הבאה וענין זה הכרחי גמור לעם ה', על כן הוזהרנו בה בחומר כזה.

ובפרשת שמטה נאמר: **"וְכִי תֹאמְרוּ מָה נֹאכַל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת תְּבוּאֵתֵינוּ: וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂיתִי אֶת תְּבוּאָהּ לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים"** (שם כה). ופי' הרמב"ן כונת הכתוב: כי בשנה השביעית יאמרו מה נאכל בשנה השמינית? והבטיחנו הקב"ה שאפילו יהיה יובל אחר שנת השמטה, תספיק תבואת השנה הששית,

המשך בעמ' 2 <<<

ברישא עשי והדר לשמע' ('שבת' פח.). למדנו מדברי הגמרא כי אמירת **"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"** היא סוד גבורתו של עם ישראל, גבורת מלאכים המקדימים עשיה לשמיעה, בכח זה הגיעו ישראל למעמד הר סיני, כי לבן תמותה אין הכח הנפשי להיות עושה, טרם ישמע מה נדרש ממנו ומה עליו לעשות, הכנה זו היא בשמוש מלאכים בלבד ואף כלל ישראל זכה לכח זה של שומרי שביעית שאינם שואלים מה נאכל? בגבורים כאלו אין היצר שולט כלל.

מצות שביעית לא ליחיד סגולה ניתנה ולא לראשונים כמלאכים, אלא לכל ישראל בכל דור ודור ומכאן רוממות מעלתן של ישראל, אומה שלמה נתבעת לשמור צו אשר ראוי להנתן למלאכי מרום **"גִּבְרֵי כַח"** ולא לילוד אשה עפר מן

ובילקוט (תהלים' קג) איתא: **"בְּרַכּוּ ה' מְלֹאכֵינוּ גִבְרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ"** ר' יצחק נפחא אומר: **"אלו שומרי שביעית, בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחת, לחדש אחד, שמא לכל ימות השנה? ודין חמי חקליה ביירא, כרמיה ביירא ושתיק. וזה רואה שדהו שוממה כרמו שומם ושותק, יש לך גבור חיל גדול מזה?"** ע"כ.

בכחו של אדם להתגבר על יצרו יום או יומים וביתר התחזקות יעלה בידו להתגבר שבוע וחדש, אבל לעמוד כנגדו במשך שנה תמימה, לראות את יבולו שעמל עליו בזיעת אפיו הפקר לכל וכל דכפין בא ואוכל את פרי עמלו במשך שנה תמימה והוא רואה ושותק, זאת למעלה מכח אנוש והרי כל התחזקות והחלטה שמקבל אדם על עצמו, מתפוררים במשך הזמן, אין זאת אלא כי מלאכים המה שומרי שביעית, כחם של שומרי שביעית הוא למעלה מן הטבע ומכלל מלאכי מרום יחשבו.

אמרו חז"ל: **"בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן: מי גילה לבני רז זה, שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב: 'בְּרַכּוּ ה' מְלֹאכֵינוּ גִבְרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ'"**?

"וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית שִׁבַּת שִׁבַּת וְיִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבַּת לֵה' שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר"

שזימנו לו מן השמים ארגו מלא מטבעות זהב והרי גם הם עשו כן ולא עלתה בידם. ויען להם רבם אין הדברים מתקיימים אלא במי שמאמין בכך בלי פקפוק כלל ובעל העגלה היתה בו אמונה פשוטה וזכה בה.

אכן אפילו לדעת האומרים כי חיוב הבטחון הוא עם השתדלות, אין הכונה שהשתדלות מביאה פרנסה, כי זה ברור כי הכל מאתו יתברך ובפרט פרנסה שמפתחות שלה לא נמסרו אפילו ליד מלאך, אלא נתחייב האדם בהשתדלות מחמת הקללה: **"בְּזַעַת אֲפִיךָ תֹאכַל לֶחֶם"** (בראשית' ג). וכן איתא בגמרא (קדושין' פב): **"ר' ש בן אלעזר אומר: 'מימי לא ראיתי ארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער ואני נבראתי לשמש קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא, שהערותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי'."**

כל עמל הפרנסה אינו אלא משום שהרע אדם את מעשיו ולכן נתקפחה פרנסתו ואינו יכול להשיגה אלא בצער ובעמל. אבל מובן מאליו שלא הצער והעמל מביאים לו פרנסתו ואמרו חז"ל: **'גדול הנהנה מיגיע כפיו, יותר מירא שמים'** (ילקוט תהלים' קכח). כי הנהנה מיגיע כפיו רואה בעליל שאין ההשתדלות מועלת ולא כלום, שכן הוא יגע כאן ומרויח ממקום אחר ורואה השגחה פרטית ויד ה', יותר מירא שמים, שאם כי הוא מאמין בודאי בכל זה, אבל לא הגיע לידי ידיעה מוחשית כאותו שנהנה מיגיע כפיו. (שיחות מוסר' א מאמר כ). ■

אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו", התחיל למוד אומר: **"ברוך השולח ברכה בכרי הזה". מדד ואח"כ בירך, הרי זה תפילת שוא'. כל אדם מישאל ואפי' הפשוט ביותר, יכול לברך בשם ומלכות לדעת כמה פוסקים "ברוך השולח ברכה בכרי הזה", דבר שהוא נס גמור כי בדרך הטבע אין לכך כל מובן. ועל כן לאחר שמדד הרי זו תפילת שוא. ומכל מקום לפני שמדד, כל אחד ואחד מברך ובטוח בנפשו כי ישלח לו ה' יתברך ברכה בכרי ויתוסף בו יותר ממה שיש בו. הרי לך, שכמות אינה קובעת כלל ו"בְּרַכַּת ה' היא תַעֲשִׂיר" (משלי' י).**

דעת הרבה ראשונים דחיוב הבטחון הוא ללא השתדלות, כדברי הכתוב: **"לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמִדְבַר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה"** (ירמיה' ב). תכלית הבטחון ללא נקיפת אצבע. וכן אנו מוצאים ברש"י: (שמות' טז לב) **'כשהיה ירמיהו מוכיחם: 'למה אין אתם עוסקים בתורה? והם אומרים: 'נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס? הוציא להם צנצנת המן, אמר להם: 'ראו דבר ה', בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו'". תביעה לבטחון בלי השתדלות, הרבה שלוחין למקום וכשם שעשו אבותינו במדבר ולא חסר להם מאומה, כך עלינו לנהוג ולא לדאוג כלל. אמנם ידוע מה שאמר ה'אלשיך' הקדוש לתלמידיו: בבואם לפניו בטענה כי דרש רבם בביהכ"ס, כי הבוטח בה' אין צריך לעשות דבר, כי אם לישב בביהמ"ד ולעסוק בתורה ותפילה וה' יזמין לו פרנסתו כראוי ומכל שומעי לקחו לא זכה אלא בעל עגלה הדיוט אחד,**

עד אחר היובל. וב'כלי יקר' תמה על פי הרמב"ן: מאחר שבשנה הששית תוציא הארץ פירות מרובים כדי ספוק שלש שנים, למה יאמרו בשנה השביעית **"מַה נֹאכַל"**?

לכן פירש ה'כלי יקר': כי אמנם לא תוציא הארץ בששית אלא כמדת כל שנה והבטחת הקב"ה: **"וַעֲשֵׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים"**, היינו: שיאכלו קמעא ויתברך האוכל במעיהם, כדרך שאמר הכתוב: **"וַאֲכַלְתֶּם לְחֶמְקֵם לְשִׁבְעָה"** (רש"י שם). נמצא כי כלל ישראל נתבע לבטוח בה' במדת בטחון כזו, שכמות תבואה המספקת בדרך הטבע לשנה אחת, תספיק בשנת השמטה לשלש השנים. ועל יסוד בטחון זה בה' לא יזרע ולא יחרוש ויפקיר את פירותיו. ומאחר שבעו"ה לא הגיעו ישראל למדרגת אמונה ובטחון זו, נחרב הבית וגלינו מארצנו.

וכן מצינו בפרשת המן: **"וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְקָה וְהַמַּמְעִיט: וַיִּמְדוּ בְעַמְרָן וְלֹא הָעֵדִיף הַמֶּרְקָה וְהַמַּמְעִיט לֹא הִחְסִיר"** (שמות' טז) ופירש"י: **"יש שלקטו הרבה ויש שלקטו מעט. וכשבאו לביתם מדדו בעומר איש מה שלקטו ומצאו; שהמרבה ללקוט, לא העדיף על עומר לגולגולת אשר באהלו והממעט, לא מצא חסר מעומר לגולגולת. וזהו נס גדול שנעשה בו'.** פרשת המן באה ללמדנו כי הכמות אינה ולא כלום וכל אדם מקבל מה שנגזר עליו והמרבה לא יעדיף ולא יצליח להשתמש יותר ממה שנגזר עליו לקבל ומי שאסף שאר נכסים יסתכבו עליו הוצאות שונות כמ"ש: **"לֹא הָעֵדִיף הַמֶּרְקָה"**.

איתא בגמרא (ב"מ מב.): **"ת"ר: ההולך למוד לגורנו אומר: 'יהי רצון מלפניך ה'**

הלכה

מדיני קדוש במקום סעודה

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

יכול אחד מהם להוציא את כל הקבוצות בקדוש לכתחילה. ואפילו אוכלים בחדרים נפרדים, אם שומעים ממקומם את הקדוש ומתכוונים לצאת ידי חובתם ואף המקדש מכיון להוציאם, יצאו ידי חובת הקדוש לכתחילה. (רע"ג ו סכ"ח)

7. יכול אדם שאינו אוכל סעודתו כעת, להוציא אחרים ידי חובת הקדוש, שכיון שהם יוצאים ידי חובתם בכרכתו והרי הם עומדים לסעוד במקומם, הרי זה בכלל קדוש במקום סעודה. ומ"מ הוא בעצמו אינו יוצא בזה ידי חובת קדוש, שהרי לא סעד עמהם ולכן ישים לב שלא יטעם עמהם שום דבר, שהרי לא יצא ידי חובת הקדוש. (רע"ג ד). ■

יין (כלומר: רביעית נוספת פרט ליין הקדוש) ולאחר מכן יכול לסעוד את המשך סעודתו במקום אחר. אמנם מובא במעשה רב שהגרא"ה היה מקפיד לקדש במקום שבו סועד סעודה גמורה. (רע"ג ה סכ"א סכ"ג ביאורה"ל).

4. אכילת פירות אינה נחשבת כסעודה לענין זה. אמנם מי שלבו חלש ואין לו פת, או מזונות, יש מקום להקל לאכול פירות, אך רק בקדוש של היום ולא בקדוש הלילה. (רע"ג סכ"ו)

5. מי שנאלץ לסעוד בחדר אחר, אם אינו רואה משם את המקום שקידש, צריך לחזור ולקדש שנית. (רע"ג ס"ד)

6. קבוצות רבים שאוכלים במקום אחד, אף שכל קבוצה אוכלת בפני עצמה,

1. הקדוש צריך להעשות במקום בו הוא סועד את סעודתו, שנאמר: **"וְקִרְאתָ לְשֵׁבֶת עֲנִיג"** ('ישעיה' נח). במקום עונג הסעודה תהא קריאת הקדוש. ואף אם אינו רוצה לסעוד כלל, אינו יוצא ידי חובת קדוש בלא סעודה. (רע"ג א ג ס"א).

2. כמו כן הקדוש צריך להעשות סמוך לסעודתו. ולכן מיד לאחר שקידש, יטול ידיו לסעודה ואין להפסיק ביניהם אפילו זמן קצר וכ"ש שלא יצא חוץ למקומו ויש להזהר בזה מאד, אך בדיעבד אין צריך לקדש שנית. (רע"ג ג ס"ב ס"ג).

3. כדי שיהיה הקדוש במקום סעודה, מספיק שיאכל כזית פת, או מיני מזונות מחמשת מיני דגן, או אפילו רביעית

דברי אגדה

לְכָה דוּדֵי לְקִרְאת פְּלָה' ואמרו בגמרא **'בבא קמא' (לב.)**: **'אמר רבי חנינא: "בואו ונצא לקראת כלה מלכתא"'**. מי הוא החתן של השבת?! הלא כנסת ישראל השומרת על השבת. ואם החתן אכן מכבד כראוי את הכלה, אז המחנות אבי הכלה שהוא הקדוש ברוך הוא נותן מתנות טובות לחתן. וזהו מה שאמרה תורה: **"וַיִּבְרַךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי"** (בראשית' ב). ■

מן התורה, אז אתה **'כנוס'** רגליך לבית המדרש ולמוד תורה ותדרוש להם ובזכות זה יבוא המשיח וימהר קץ גאולתנו, כי: **"עַתָּה לְעֵשׂוֹת לָהּ"** עולה בגימטריא: **"הקץ אלף ושל"ה"** עם הג' תיבות משלימות לו, על פי הפסוק שנאמר ב'דניאל' (יב): **"אֲשֶׁרֵי הַמְּחַפָּה וַיִּגִּיעַ לְיָמֵים אֶלְף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה"**. ה'חפץ חיים' היה רגיל לומר: שהלא השבת נקראת **'פְּלָה'**, כמו שאנו אומרים:

למוד התורה בשבתות וימים טובים יש בו ענין מיוחד שהוא מסייע בקרוב ביאת המשיח. כך כותב רבנו אביגדור הצרפתי שהיה אחד מבעלי התוספות וסמך דבריו על הפסוק: **"עַתָּה לְעֵשׂוֹת לָהּ הַפְּרוּ תוֹרַתְךָ"** (תהילים' קיט). ו'בירושלמי' ב'ברכות' (ט ה) מפרש כונת הפסוק: שהעת הזאת היא **'בעת המפורים'** או אתה **'כנוס'**, כלומר: בשעה שבני אדם מטיילין בשבתות וימים טובים ובטלים

הנהגות צדיקים

חשש ר' יחזקאל שאם יסיר אותם, יחסט מהם טיפת מים ולכן לא הסירם, אבל גם להניח את רגליו על המטה כשהן בגרבים - לא רצה, מחשש כי יגרסו סחיטה בשבת. לכן שכב ער כל הלילה והחזיק את רגלו הרטובה תלויה באויר מחוץ למטה.

❖ **המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אמר בשיחותיו:** שהוא זוכר ב'קעלם' בשנה הראשונה בהיותו שם, היתה הקבלה המרכזית ביום הכפורים, להזהר בשמירת השבת. גם ראש ישיבת 'חברון' הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל **כותב בקבלותיו:** במוצאי יום הכפורים, לשמור בכל היכולת ולזכור את השבת בשביתתו וקדושתו, תענוגו וכבודו. ■

להשלים בהם מאה ברכות ופירק הגר"א את הקטניות מהשרביטים ולאחר מכן שכח ונגע שלא במתכוין בשרביטין וכשהרגיש בזה נזדעזע הגר"א מאד שטלטל בידו מוקצה. זוגתו הצדקנית שהרגישה בזה, נטלה את השרביטין ואכלה מהם בכדי להפיס דעתו ולגלות לו בזה כי גם השרביטין ראויין לאכילה ואינן בכלל מוקצה ונחה דעתו מזה".

❖ **על רבי יחזקאל שרגא הלבשרטאם זצ"ל אב"ד 'שינאווא', סיפר חותנו הצדיק בעל 'אריה דבי עלאי':** פעם כליל שבת, כשעלה רבי יחזקאל על מטתו, נתקלו רגליו בכלי ובו המים לנטילת ידים בבקר, המים נשפכו והרטיבו את גרביו.

❖ **כתב ה'אבן עזרא' זצ"ל באגרת השבת:** מיום אשר ידעתי את השם הנכבד והנורא אשר בראני ולמדתי מצוותיו, לעולם אהבתי את השבת... וגם בצאתה הייתי משלחה בשמחה ובשירים.

❖ **רבנו חיים פלאג'י זצ"ל מעיד בספרו:** כי האר"י הקדוש זצ"ל פעם אחת שכח ונתן ידו בזקנו בשבת וחשש שמא בהוציאו את ידו מזקנו עלול להינטל שיער ומרוב פחדו ויראתו לא הוציא ידו מהזקן עד מוצאי שבת.

❖ **בספר אמונת התחיה מסופר:** שפעם בשבת קדש, הניחו לפני הגר"א מוילנא זצ"ל קטניות עם השרביטין כדי

פרשת 'בהר בחוקותי'

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת"

'ס"ת שתות. לומר לך שאונאה עד שתות'

פנינים לפרשה

"יש שנים תזרע שדה" (כה ג)

כתב רבי מאיר שמחה מדוינסק בספרו 'משך חכמה': ענין השנים כימי בראשית. וכן אמרו (תו"כ ז) כשם שנאמר: "שבת לה" בשבת בראשית, כן בשמטה. ולזה, ביום שלישי וביום ששי נאמר: "כי טוב" שני פעמים. לכן, בשנה השלישית ובשנה ששית צריך ליתן מעשר עני ולהטיב לזולתו. וזה רמז נאה.

"וספרת לה שבע שבתות שנים" (ח)

כתב רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': י"ד פעמים "יובל" כתוב בפרשה זו, ששה מהם נכתבו בכתיב מלא עם האות וי"ו ואילו שמונה מהם נכתבו בכתיב חסר בלא האות וי"ו. והנה במסכת 'ערכין' (יב:) מבואר, שי"ז יובלות מנו ישראל וג' יובלות אחרונות לא מנו אלא לקדש שמיטין, עיין שם בסוגיא ובתוס'. נמצא שלא קידשו אלא י"ד יובלות (=י"ז חסר ג') וכנגדן כתיב י"ד פעמים "יובל" בתורה, (ושוב מצאתי כן בבעה"ט כאן). ולפי חשבון השנים נמצא שמנו בפני הבית ו' יובלות ואילו ח' היובלות הנוספים היו שלא בפני הבית. וכנגד הו' שמנו בפני הבית כתיב ו' "יובל" מלא וכנגד אלה שלא בפני הבית כתיב "יבל" חסר, דו"ק ותשכח.

"וקראתם דרור בארץ לכל ישביה" (כה י')

בספר 'טעמו וראו' הביא הרב המחבר בשם אביו פירוש נחמד בזה: שלכאורה

לאחזה" הרי הם כאחוזו, מה אחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, אף עבדים נקנים...'

וכתב לבאר בזה רבנו המלבי"ם: ששם "אחזה" לא נמצא בכל התנ"ך רק כלפי הארץ ולא כלפי מטלטלים והוא מחמת שזה על שם שאוחז את הקרקע וקובע דירתו עליה, משא"כ המטלטלים שהם ניידים ואין האדם אחוז ותפוס בהם. וכיון שכך הוקשה להם לחז"ל למה פה כתוב בפסוק על עבדים בלשון "אחזה" ומזה למדו חז"ל שבא להקישו לקרקע שנקנה בכסף וכו' ועל כן קוראהו "אחזה" כקרקע.

"אחד מאחיו יגאלנו... או השיגה ידו ונגאל" (כה מח)

יש להתפלא מה חרוש נאמר בזה? והלא כיון שהקרוכים גואלין אותו, כל שכן שהוא עצמו יכול לגאלו? וכתב בזה רבנו מאיר שמחה מדוינסק בספרו 'משך חכמה': שכונת הכתוב בזה הוא כלפי המשך הכתוב: "וחשב... אם עוד רבות בשנים" והכונה, פירשו חז"ל בגמרא ('בבא קמא' קיג:): שלא יטעה את העו"ג בחשבון ויחשוב לפי השנים ולפי שוויו בדיוק, לכן אמר הכתוב, שלא רק שהקרוכים אינן רשאים להטעות אותו בחשבון, אלא אף אם הוא גואל את עצמו, גם כן לא יטעה את קונוהו, רק יחשוב לו בדיוק ובחשבון צודק.

"את שבתתי תשמרו" (כו ב)

כתב רבנו יעקב 'בעל הטורים' (שם א): "את שבתתי תשמרו" - הרי שכתב שמירה אחר השבת. 'שמור את יום השבת' ('דברים' ה יב). הרי שמירה לפניו. שצריך שמירה בין מלפניו ובין מלאחריו תוספת מחול על הקדש. ■

צריך לעיין מה הפירוש "לכל ישביה" הרי הכונה רק לעבדים?

וי"ל על פי דברי הגמ' במסכת 'קדושין' (כ.): ש'כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו' נמצא א"כ שגם לאדון יש בחינה של עבד וג"כ הוא ע"י היובל יצא מתורת עבד. ולאלו שאין להם עבדים הרי הם מקנאים במי שיש לו עבד, נמצא א"כ שגם הוא עבד למדת הקנאה. ולכן ע"י היובל יהיה "דרור בארץ לכל ישביה".

"וכי תמכרו ממכר לעמיתך... אל תונו איש את אחיו" (כה יד)

ה'חנוך' (רנח) כותב: שמי שמאנה את חברו במשקולות ובמדות אפילו פחות משה פרוטה, עובר בלאו, אע"פ שבשאר גזלות עובר רק בפרוטה.

והדבר תמוה: למה במשקולות ובמדות הדבר יותר חמור משאר גזל שהתורה הקפידה רק בפרוטה? מתרץ ה'משמרת חיים': בגלל שבאונאת משקל ומידה הוא רוצה לרמות הרבה בני אדם, הרבה פעמים ובודאי שיחד תעלה האונאה לפרוטה, לכן הקפידה התורה גם אם ההונאה בכל פעם פחות משה פרוטה, משום שבמעשהו עכשוו ששינה המשקל, יצא גזל פרוטה.

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת" (כה יז)

כתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': 'ס"ת שתות. לומר לך שאונאה עד שתות' כמו שנאמר ב'בבא מציעא' שכך הוא שעור ההונאה (מ:).

"והיו לכם לאחזה" (כה מה)

דרשו חז"ל ב'ספרא': "והיו לכם

לקראת הסוף...

עם הרב

אמנון יצחק שליט"א

מוהל קהילתי ב.זאב רחמילוביץ 3
ביום חמישי כ' אייר 14/05/09
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

פסגת זאב

היכל התרבות סמטת אופיר 3
ביום ראשון כג' אייר 17/05/09
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

בתים

היכל התרבות רזיאל 4
ביום רביעי כו' אייר 20/05/09
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

נתניה

מתנ"ס אזור יצחק שדה
ביום חמישי כז' אייר 21/05/09
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

כניסה חופשית

אזור

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

האם כהן, יכול לשמש אחרים?

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: כהן שמרצונו הטוב משמש לפני קהל לומדים, בהגשת פירות ומגדנות וכדומה, האם מותר לקבל מידו? ואם יש הפרש בזה, בין אם מקבל שכר על כך, או לא?

תשובה: בשו"ת 'ביע אומר' (ו - או"ח כב): בדבר מאמר חז"ל, שאסור להשתמש בכהונה - כתב ב'הגהות מרדכי' גיטין' (תסא): מעשה בר"ת, שיצק לו כהן מים על ידו. והקשה לו תלמיד אחד: "והלא 'המשתמש בכהונה מעל'?! (ירושלמי 'ברכות' ס.) והשיב לו ר"ת: "שאינן בהן קדושה בזה", דק"ל ('זבחים' יז): 'בגדיהן עליהן, כהונתן עליהן' ואי לא, לא.

והקשה לו: "א"כ, כל מיני קדושה, לא ייעבד להו"?! ושתק ר"ת.

והשיב ר' פטר: "נהי דיש בהן קדושה, יכולין למחול, כדמוכח ב'קדושין' (כא): שאין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום. ותיפוק ליה דהיכי מצי להשתעבד בו? אלא ודאי, דמצי מחיל".

וכן פסק הרמ"א בהגה (ס"ס קכח): **'אסור להשתמש בכהן אפילו בזה"ז, דהוי כמועל בהקדש, אם לא מחל על כך.'**

נראה, שלפום דינא נקטינן שרשאי הכהן למחול על כבודו ולהגיש מגדנות, או משקאות, לפני אורחים, או לפני קהל לומדים, שכשם שחכם שמחל על כבודו כבודו מחול ובכה"ג לא חשיב דרך בזיון, כמבואר להדיא ב'קדושין' (לב): "ה"נ כהן רשאי למחול ומכל שכן כשמתעורר הכהן מעצמו ומשמש את הקהל מרצונו הטוב, ש"ל דלכ"ע; 'רצונו זהו כבודו'.

וכיו"ב כתב התוספות 'כתובות' (סב.) בד"ה: **'אלא':** בהא דאמרנן: 'יוצאים ברשות לתלמוד תורה. וכמה אורחא דמילתא... (פרש"י: 'דרך ארץ, שלא ישא עליו חטא ואפילו הוא יכול לפתותה, שתתן לו רשות') חדש כאן וחדש בבית'. והקשו התוספות: שא"כ היאך יצאו

ר' עקיבא ואינך רבנן שנים רבות? ותירצו: דהתם בלא פתוי היו נשותיהן שמחות שבעליהן הולכים ללמוד תורה ואדרבה אדעתא דהכי נישאו להם. ע"ש. הא קמן, שכאשר מקדימים להציע, הדבר יותר קל וה"נ הכא.

וכ"כ כיו"ב מרן החיד"א ב'ראש דוד' (סוף 'בהעלותך') בשם הגאון מהר"י הכהן. ע"ש. וכ"כ הגאון מבוטשאטש ב'אשל אברהם' (קמא ותנינא). וכ"כ ב'אורחות חיים' החדש וב'כף החיים' (ס"ס קכח). ע"ש.

ואין צריך לומר שאם מקבל הכהן שכר טירחא על שרותו שבודאי שמותר להשתמש בו. וחזי לאצטרופי מ"ש הרב י"פה מראה' (פ"ח דברכות): שבוזה"ז שאין לנו כהנים מיוחסים מותר להשתמש בהם אע"פ שלענין איסורי כהונה אין להקל כלל. ואף שה'משנה למלך' כתב לפקפק ע"ד הי"פה מראה' בזה. וכן ה'ערוך השלחן' (ס"ס קכח) דחה סברא זו בשתי ידים וכ"כ בשו"ת 'דברי חיים' מצאנז ח"א (חאה"ע ס"ס י) בענין איסורי כהונה. ע"ש.

וכבר נפתח בגדולים, כי בשו"ת הריב"ש (צד) כתב: כהנים שבדורנו שאין להם כתב היחס רק מפני חזקתם, נהגו היום לקרות ראשון בתורה. והביאו מהרשד"ם (חאה"ע רלה) לסמוך ע"ז בענין חלוצה לכהן משום שכהני דורנו אינם כהנים ודאי ומה שעולים לס"ת ראשון, אינו אלא מנהג בעלמא, שהרי אין להם כתב היחס. ע"ש.

ואף שמהרימ"ט (ח"א קמז) וה'חוט השני' (יז) כתבו: נגד מהרשד"ם, מ"מ ה'שבות יעקב' (ח"א צג) כתב: לדחות דבריהם והחזיק

בסברא זו שכהני דורנו כהני ספק הם. ע"ש.

עכ"פ לענין נ"ד יש לסמוך ע"ז להקל וכמ"ש ג"כ ה'מגן גבורים' (ס"ס קכח) וב'תורת חיים' סופר (ס"ס קכח). ועיין ב'מנחת חנוך' (רסט) ו'שדי חמד' (כ כלל צב). ע"ש.

ומיהו כל זה במוחל על כבודו. אבל במוחל על בזיונו, כגון: שבא ליצוק מים על ידיו, נכון להחמיר אפילו בכהן עם הארץ. ודלא כהמל"מ שם.

ועיין בספר ה'חנוך' (רסט) שכתב: שאין נמנעים מכבוד זה, אלא לבעלי עבירות כהנים. וכבר אמרו: **'ממזר ת"ח, קודם לכהן גדול עם הארץ'** ('הוריות' יג.).

וכתב ה'מנחת חנוך': שמכאן שאין להקל אלא בכהן בעל עבירה ולא בכהן ע"ה. וכן עיקר, שלא להשתמש דרך בזיון בכהן ע"ה וכמ"ש ב'שירי ברכה' ו'ערוך השלחן' (שם).

ובפרט לפמ"ש ה'חות יאיר' (ע): שאין לנו בזה"ז ע"ה שדברו בו חכמים.

ובענין 'המשתמש בכהונה מעל', עיין בשו"ת 'נשאל דוד' להגאון ר' דוד אופנהיים (ד) שהאריך בדין זה בבקיאיות עצומה כדרכו בקדש. והעלה להתיר לכהן להשתמש בכהן כההיא ד'מגילה' (ז): **'רבה שדר ע"י אביי למרי בר מר'** וכו'. א"נ: תלמיד לרב שאני וכו'. ע"ש.

ועין ב'עתים לבינה' (רסד) שהעיר: בשם מר אביו הגאון ז"ל, בענין מה שפלפלו האחרונים אם רשאי הכהן למחול על כבודו, שזוהי מחלוקת ב'תוספתא' (רפ"ד ד'סנהדרין') דת"ק ס"ל: **'אם רצה כ"ג שירחצו אחרים עמו הרשות בידו, ר"י אומר: "אם רצה לנהוג בזיון בעצמו, אין שומעין לו, שנאמר: "קַח שְׂתוֹ" (ויקרא' כא) על כרחו'.** ופסק הרמב"ם ('כלי המקדש' ה ג) כת"ק.

וי"ל: דלת"ק לא חשיב בזיון, דהא קי"ל: הרב שמחל על בזיונו, אינו מחול כמבואר בתשובות הריב"ש (רכ) בשם הראב"ד ובכל זאת קי"ל ב'פסחים' (נא): **'תלמיד רוחץ עם רבו, כשהוא צריך לו'.** וכ"פ ביו"ד (רמב טז). וע"כ משום שניתן למחילה כשהוא זקוק לו. ■

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום רביעי יח' סיון 10.06.09

יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זע"א	11:00 מידון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זע"א	12:00 עמוקא
ארוחת צהרים כיד המלך	14:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	15:30 מלון כינר
קבר רבי מאיר בעל הנס זע"א	17:30 טבריה

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק

טל: 03-6777779

**למכירה ספר תורה מוכן
נוסח תימן
כתב ענק יפה ומיוחד
לאחר בדיקת מחשב ואדם
050-4194156**

**יעמוד
על הברכה**

שלמה בן דבורה
אורלי בת עליזה
לשלוש בית והצלחה

קייטנות נשים
ארבעה ימים באווירה כפרית במלון
בית קיי נחריה
נכש ופרגוע לאישה בתאריך ט"ו - י"ח סיוון (09/06/10-7)

בהשגתו הרב אבנר קוואס

- ★ מוכע עם הזמרת **חדווה לוי**
- ★ הרב שלמה בניזרי.
- ★ שחקן בדרן בעל גשבה מערוץ 2.
- ★ טיול לקברי צדיקים.
- ★ אטרקציות, ערבי בידור והרקדה.
- ★ פנסיון מלא.
- ★ 2 בריכות מקורה וכמחה.
- ★ **משיגין צמוד-גלאט.**

לרישום קרן ישמח משה: 03-6783030 נייד 050-2727204

צרוקים
לזרכי סאונד ווינאו קו"א אפקס: **03-6768855**

**לפרסום ב'גנזי המלך'
צלצל עכשיו:
03-6777779
שלוחה 552**

שידוכים באמונה
ומביא בין שולח
משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי
חדש!!! אפקס אריאל און
אפקס ניוז און ריפון כנבני סאון
1599-500-811

**מסעלי
ללמוד וללמד**

יחד שיעורי תורה למתקדמים בא"י
תל: 2718 בני ברק, פקס: 03-6618514

פרויקט השיעורים "זכרון יהודה"
חבר ורעילי נשמת מור האון בני יהודה שפירא וצוקלי

**דרושים אברכים
למסירת שיעורים!**

לאור הדרושת הגוברת והולכת לייסוד
שיעורי תורה בבתי מתקדמים בכל רחבי הארץ,
דרושים לט בהתנדבות

**אברכים ת"ח ויר"ש למסירת
שיעורים לקבוצות קטנות
בצורה חיה ובאווירה נינוחה.**

הסעה הלון ושוב מביט מגני השיעור מובטחת
לפרטים ולהצטרפות למשימה קדושה זו ניתן לפנות
לפלאפון: 050-4166070
מענה אנושי בין השעות 7:00-9:00 בערב
(בשאר שעות היממה ניתן להשאיר הודעה קולית בדורה)

**להרויח בגדול!
בתכנית:**

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*

ותקבלו חינם:

'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית 'כח כפלים' למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/נו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

קוד מסלוקה	סוג חשבון	מס' חשבון בבנק
בנק	סניף	
		2 3 9 2
		קוד מוסד

נתן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבונ/נו הני"ל בסיומכם, בנין תרומתי ל"שומר" בסכומים ובמועדים שיוצגו לכם מודי מעם במעם באמצעי מנגנון, או רישומות ע"י "שומר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".
2. ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה מפורטת/מאוננת בכתב לבנק ול"שומר" שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מותן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אחי/ה/נחיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אחי/ה/נחיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מטשעים ימים סמוע החיוב, אם אוכזר/נזכר לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. 3. ידוע לי/נו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומסויימים, הם נושאים שעל/נו להסדיר את המוטב. 4. ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בנין חיובים אלה. 5. הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוע. 6. הבנק רשאי להוציא/נו מן החסדר המפורט בכתב הרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מוד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7. נא לאשר ל"שומר" בספת המחובר לזה, קבלת הוראות אלו ממי/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. **סכום החיוב ומועדו:** יקבע מנת לת ע"י "שומר" ע"י חתימת/ם למינימום.

2. **דבר/י החיוב:** [מחן באשכבת ההתאמה]

\$ 28 זכאות ליחיד

\$ 56 זכאות לחוג

"שומר" ארען להפנת יהדות מתחייב בואת שלא למשוך מעבר לסכומים המגיעים לו.

לחייב בתאריך:

20 לחודש 30 לחודש

חתימת בעל/י החשבון

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שומר" עליך לשלוח את המופס ל"שומר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-677779